

Elbląg, dnia 3 kwietnia 2018 r.

SPRAWOZDANIE

z działalności Inspekcji Weterynaryjnej na terenie gminy Miasto Elbląg w 2017 roku

Inspekcja Weterynaryjna jest państwową instytucją kontrolno-nadzorczą, której misją jest zapewnienie bezpieczeństwa publicznego w zakresie weterynarii. Na terenie Miasta Elbląg ustawowe zadania Inspekcji Weterynaryjnej wykonuje Powiatowy Lekarz Weterynarii w Elblągu przy pomocy Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Elblągu oraz wyznaczonych, prywatnie praktykujących, lekarzy weterynarii.

Siedziba Inspektoratu mieści się w Elblągu, 82-300 Elbląg, przy ul. Grunwaldzkiej, nr 108.

Zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego związane z występowaniem chorób odzwierzęcych

Na terenie Miasta Elbląg znajduje się:

- 18 gospodarstw utrzymujących bydło – 342 szt.
- 2 gospodarstwa utrzymujących trzodę chlewną – 15 szt.
- 2 gospodarstwa utrzymujące owce – 125 szt.
- 25 pasiek,
- 106 posiadaczy koni – 288 szt.
- podmioty dokonujące obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt - 9
- podmioty prowadzące przewóz zwierząt w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej - 3;
- podmioty organizujące pokazy , konkursy , wystawy – 5.

W celu potwierdzenia istniejącego stanu zdrowia zwierząt, a tym samym eliminacji zagrożenia zdrowia ludzi, prowadzony jest monitoring polegający na pobieraniu prób do badań od reprezentatywnej, określonej przepisami, grupy zwierząt z danej populacji. I tak:

- w kierunku klasycznego pomoru świń pobrano i zbadano próby od 3 świń , od 156 sztuk dzików odstrzelonych w okolicach Elbląga oraz 47 padłych i zabitych w wypadkach drogowych,

- w ramach Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na rok 2017 pobrano i zbadano 49 prób od dzików.
- zbadano w kierunku włośnicy mięso od 371 sztuk dzików oraz od 36 sztuk świń. W żadnej z badanych próbek mięsa świń nie stwierdzono włośnicy natomiast w mięsie dzików stwierdzono 5 przypadków włośnicy. Tusze dzików przekazano do utylizacji.
- pobrano i zbadano próby od 10 sztuk zwierząt w kierunku pryszczycy,
- pobrano i zbadano próby od 10 sztuk trzody chlewnej w kierunku choroby pęcherzykowej,
- przesłano do badania zwłoki 53 lisów do badań w kierunku wścieklizny oraz obliczenia efektywności przyjęcia szczepionki przez populacje lisów (lisy te były odstrzelone w okolicy Elbląga),
- w 1 gospodarstwie przeprowadzono badania 6 sztuk zwierząt w kierunku brucelozы owiec i kóz,
- w kierunku choroby niebieskiego języka pobrano 6 prób od owiec w 2 stadach oraz 22 próby od bydła w 4 stadach,
- przebadano 13 sztuk owiec w kierunku gorączki Q ,
- przebadano 14 sztuk bydła w kierunku IBR/IPV (zakaźne zapalenie nosa i krtani / otręt bydła)
- w 2 stadach trzody chlewnej pobrano do badań w kierunku choroby Aujeszky’ego 11 prób. W wyniku przeprowadzonych badań nie stwierdzono zachorowań na te choroby.
- Zaszczepiono przeciw wścieklicznie 6148 psów, 174 koty oraz 4 fretki ,
- przeprowadzono badania w kierunku wykluczenia wścieklizny u 106 zwierząt (psy, koty, chomik, szczur), które pogryzły człowieka (w tym 3 bezpańskie psy i 3 bezpańskie koty) . Wśród zgłoszeń pokąsania przez psy 36 przypadków dotyczyło pogryzienia właściciela/opiekuna lub domowników. W przypadku kotów 1 zgłoszenie dotyczyło pokąsania opiekuna, bądź domowników.

Badania w kierunku wykluczenia wścieklizny u zwierząt, które pokąsały człowieka na terenie Miast Elbląg w 2017 r. prowadziło 9 zakładów leczniczych dla zwierząt, badania te są więc powszechnie dostępne. W miejscu tym należy podkreślić wzorcową wręcz współpracę z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym dla Miasta i Powiatu Elbląg miejscową Policją oraz Strażą Miejską, której pomoc niejednokrotnie była niezbędna w przypadku tych posiadaczy zwierząt, którzy usiłowali uchylać się od obowiązku poddania swoich zwierząt właściwemu badaniu.

W grudniu 2017 r. przeprowadzono 4 kontrole w hipermarketach oraz punktach sprzedaży żywych ryb na terenie miasta Elbląga w zakresie humanitarnego obchodzenia się z sprzedawanymi w nich żywymi karpami. W wyniku kontroli doraźnych nie stwierdzono odstępstw od przepisów o ochronie zwierząt.

Zagrożenia związane z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego

Na terenie miasta Elbląga nie ma zakładów pozyskujących surowce zwierzęcego pochodzenia do produkcji żywności.

Nie ma też ubojni zwierząt, ani zakładów mleczarskich prowadzących skup mleka.

Działalność istniejących zakładów ogranicza się do przetwarzania surowców sprowadzanych spoza miasta lub konfekcjonowania sprowadzonej żywności.

Zakłady istniejące na terenie miasta to stosunkowo nieduże zakłady o ograniczonych zdolnościach produkcyjnych jak i podobnie ograniczonym obszarze wprowadzania żywności. Są to:

- branża mięso czerwone – 7 zakładów (rozbiór, przetwórstwo, produkcja surowych wyrobów mięsnych, konfekcjonowanie gotowych produktów mięsnych (podmiot zawiesił działalność), 2- punkty skupu dziczyzny),
- branża ryby - 2 zakład (przetwórstwo ryb, obróbka ryb), w tym jeden w ramach działalności małej, lokalnej i ograniczonej
- branża mięso białe – 2 zakłady (rozbiór, produkcja surowych wyrobów mięsnych),
- branża mleko – 2 zakłady (1 zakład przetwórczy, 1 zakład składujący produkty mleczne),
4 gospodarstwa produkujące mleko surowe,
- zakłady pośrednictwa w obrocie żywnością – 6 (w tym 4 również transport) ,
- firmy których produkcja polega na transporcie żywności pochodzenia zwierzęcego – 7 (w tym 2 podmioty prowadzi również pośrednictwo),
- koła łowieckie, mające swoje siedziby na terenie miasta Elbląga - 7,
- sprzedaż bezpośrednia miodu – 1.

Realizując nadzór nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia zwierzęcego w w/w zakładach przeprowadzono 69 kontroli. Kontrole te nie wykazały uchybień mogących skutkować zagrożeniem dla zdrowia lub życia ludzkiego. W dwóch zakładach prowadzących zakłady dwukrotnie ukarano mandatem karnym - za brak właściwej identyfikowalności produktu (300 zł), – dwukrotnie za nieprzestrzeganie warunków

sanitarnych podczas produkcji (200zł), - za nieaktualne zaświadczenie do celów sanitarno-epidemiologicznych (100 zł). Nałożono również 1 karę pieniężną na sumę 2000 zł za niespektowanie obowiązujących przepisów prawa weterynaryjnego, tj. za usterki higieniczne. Ujawnione nieprawidłowości zostały usunięte.

Ponadto pobrano do badania, w 4 zakładach, 109 próbek żywności w kierunku bezpieczeństwa i higieny żywności, z których wykonano 149 analiz w celu wykrycia zanieczyszczeń mikrobiologicznych. W zbadanych próbkach żywności w jednym zakładzie stwierdzono, obecność bakterii chorobotwórczych. W jednej próbce z 5 próbek świeżego mięsa drobiowego po rozbiórce, badanych w kierunku *Salmonella typhimurium* i *Salmonella enteritidis*, stwierdzono obecność *Salmonella* z grupy 0:7. W związku z powyższym Powiatowy Lekarz Weterynarii w Elblągu podczas kontroli w zakładzie ustalił ilość, pochodzenie, rozchód, termin przydatności do spożycia zakażonej partii mięsa. Ustalono, że w/w mięso było już nieobecne na rynku oraz że jego termin przydatności minął, prowadzącemu zakład nakazano przeprowadzenie gruntownego mycia i dezynfekcji sprzętu i pomieszczeń, co zostało przez niego wykonane. W 4 zakładach (18 próbek) przeprowadzono badania mikrobiologiczne środowiskowe; nie stwierdzono obecności bakterii chorobotwórczych.

W dwóch zakładach pobrano 15 próbek wyrobów mięsnych w celu określenia poziomu dozwolonych substancji dodatkowych (fosforanów i azotanów), nie stwierdzono ich przekroczenia.

Pobrano także próbki produktów mięsnych wędzonych (3) i ryb wędzonych (1) w celu określenia poziomu wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Zarówno w produktach mięsnych jak i rybach nie stwierdzono przekroczenia dozwolonych stężeń WWA.

W dwóch zakładach leczniczych dla zwierząt funkcjonujących na terenie miasta dwóch lekarzy weterynarii z wyznaczenia Powiatowego Lekarza Weterynarii w Elblągu prowadziło badanie zwierząt rzeźnych i mięsa oraz mięsa zwierząt łownych pozyskiwanego na użytek własny, w tym badanie w kierunku włośnicy. Ilość ta w zupełności pokrywa zapotrzebowanie ludności na tego typu usługi.

Przeprowadzono 12 kontroli na targowisku miejskim, 2 kontrole przeprowadzone były wspólnie z elbląską Inspekcją Sanitarną, jedna kontrola na jarmarku świątecznym wspólnie z Inspekcją Sanitarną

Zagrożenia związane z wytwarzaniem, obrotem, magazynowaniem i transportem pasz

Na terenie miasta nie działają wytwórnie pasz. Inną działalność w zakresie pasz na terenie miasta prowadzi łącznie 108 podmiotów. Są to:

- obrót paszami – 7 podmiotów (z czego 4 prowadzą obrót paszami bez ich magazynowania),
- magazyny paszowe – 2,
- transport pasz – 5,
- wytwarzanie pasz pochodnych przemysłu spożywczego – 3 (młoto browarniane, mieszanki paszowe dla koni z produktów piekarniczych, olej na cele paszowe z produkcji spożywczej)
- 91 gospodarstw wytwarzające materiały paszowe (uprawy rolne) i/lub stosujące pasze w żywieniu zwierząt gospodarskich (w większości Elbląg stanowi jedynie miejsce zamieszkania właściciela gospodarstwa położonego na terenie powiatu ziemskiego).

Przeprowadzone kontrole we wszystkich punktach obrotu paszami, 1 magazynie paszowym, 1 firmie transportującej pasze, browarze i w 2 gospodarstwach nie wykazały nieprawidłowości zagrażających bezpośrednio bezpieczeństwu pasz, stwierdzono jedynie pojedyncze, drobne nieprawidłowości, w tym nieprawidłowości w zakresie prowadzenia wymaganej dokumentacji.

Zagrożenia związane ze stosowaniem, magazynowaniem i transportem ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego

Na terenie miasta nie funkcjonują podmioty wykorzystujące uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego w żywieniu zwierząt lub w celu dalszego ich przetwarzania. Funkcjonują następujące podmioty operujące tym materiałem:

- 2 zakłady pośrednie (zbierający zwierzęta padłe i przekazujący je do utylizacji),
- 2 zakłady transportujące uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego,
- 1 zakład techniczny zajmujący się filtracją śluzu ślimaka na cele kosmetyczne.

Przeprowadzone kontrole wykazały nieprawidłowości w zakładach pośrednich, w których przeprowadzono dodatkowe kontrole tematyczne w zakresie zabezpieczenia tych podmiotów przed wirusem afrykańskiego pomoru świń (ASF). Dotyczyły głównie niewystarczających zabezpieczeń przechowywanych zwłok zwierzęcych przed możliwością ich skażenia wirusem i ewentualnym rozniesieniem patogenu na inne obszary. Ujawnione nieprawidłowości zostały sprawnie usunięte a wprowadzone zmiany oceniono pozytywnie.

Na terenie miasta funkcjonują podmioty prowadzone bezpośrednio przez gminę Miasto Elbląg, których działalność ma związek z weterynarią. Są to Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania, targowisko miejskie w Elblągu, Schronisko dla zwierząt w Elblągu oraz Zarząd Portu Morskiego Elbląg sp. z o.o.

Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania jest zatwierdzone przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Elblągu jako zakład pośredni kategorii 1 tzn. zbierający uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego kategorii 1 i niższych, przechowujący te materiały a następnie przekazujący je do zakładów utylizacyjnych. Głównym materiałem zbieranym przez MPO są zwłoki zwierzęce. Kontrole MPO przeprowadzone w 2017 roku wykazały spełnianie przez ten podmiot wymaganych dla takiej działalności wymogów weterynaryjnych. Opisane wyżej nieprawidłowości dotyczyły sytuacji nadzwyczajnej zagrożenia wirusem niebezpiecznym dla zwierząt i możliwości jego rozprzestrzenienia. Dzięki podjętym kontrolom i sprawnym usunięciu niezgodności ryzyko to zostało istotnie ograniczone.

Targowisko miejskie w Elblągu jest miejscem zwyczajowego, lecz nie do końca zgodnego z przepisami weterynaryjnymi, prowadzenia sprzedaży bezpośredniej. Liczba osób prowadzących tę sprzedaż przewyższa liczbę osób uprawnionych poprzez uzyskanie wpisu do rejestru powiatowego lekarza weterynarii. Sytuacja taka może stwarzać zagrożenie dla zdrowia konsumentów jak i powodować irytację osób -sprzedawców, które dopełniły obowiązku uzyskania rejestracji i poniosły nakłady np. na spełnienie warunków dla właściwego pozyskiwania mleka krowiego czy znakowania jaj. Osobnym problemem pozostaje zgodność prowadzenia sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego z ustaleniami regulaminu targowiska. W 2017r. na targowisku w Elblągu Inspekcja Weterynaryjna przeprowadziła 12 kontrole, podczas których udało się skontrolować jedynie część sprzedających (pozostali sprzedający oddalali się widząc kontrolujących). Sama Inspekcja Weterynaryjna nie jest w stanie metodami administracyjnymi wyeliminować tego zagrożenia. Nie ma również możliwości wprowadzenia stałego nadzoru nad targowiskiem, co jak się wydaje, mogłaby realizować Straż Miejska.

W schronisku dla zwierząt w Elblągu w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono w 2017 roku 4 kontrole, w trakcie których stwierdzono niewielkie uchybienia.

Wspominając o porcie morskim w Elblągu przypomnieć należy, że od 2014 roku morskie przejście graniczne w Elblągu jest miejscem prowadzenia weterynaryjnej kontroli granicznej przez Granicznego Lekarza Weterynarii w Gdańsku, przy czym pamiętać należy, że wszelkie operacje wykonywane w porcie morskim w Elblągu po

przeprowadzeniu tych kontroli z wynikiem pozytywnym, a następnie dopuszczeniu, przez Służbę Celną, produktów do obrotu na terenie UE, podlegają nadzorowi powiatowego lekarza weterynarii.

Reasumując: zagrożenie dla mieszkańców Elbląga związane z weterynarią obecnie jest niskie.

Jednym z najważniejszych problemów jest wciąż duża liczba utrzymujących się pogryzień człowieka (106 przypadków wobec 121 przypadków w 2016r., przez głównie wolno biegające psy, nie tylko bezpańskie ale i mające opiekunów poprzez niefrasobliwość tak opiekunów jak i osób pogryzionych). Rodzi to ogromne koszty dla budżetu Inspektoratu.

Zadania i zamierzenia na rok 2018

Zadania na 2018r. zasadniczo nie odbiegają od zadań na rok 2017, co wynika z analizy ryzyka i obowiązującego prawa weterynaryjnego.